

Tarptautinė konferencija
**„BALTIJOS REGIONO ŠVENTVIETĖS ARCHEOLOGIJOS
 IR FOLKLORO DUOMENIMIS“**

VYKINTAS VAITKEVIČIUS

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas kartu su VŠĮ „Vita Antiqua“ 2008 m. gegužės 2–4 dienomis Kernavėje surengė tarptautinę konferenciją, skirtą Baltijos regiono šventvietėms. Ji pratęsė šventvietėms skirtų mokslinių renginių ciklą, 2007 m. pradėtą estų archeologų ir folkloro tyrinėtojų iniciatyva, išplėtė dalyvių, jų atstovaujama mokslo disciplinų ir kartu nagrinėjamų klausimų ratą. Tarp konferencijoje dalyvavusių 18 tyrėjų iš 8 šalių – patyrę, akademinėi visuomenei gerai žinomi specialistai ir doktorantūros studijas tęsiantys tyrėjai. Greta archeologų ir folkloristų, konferencijos darbe dalyvavo religijos bei kultūros istorijos, istorinių kraštovaizdžių tyrinėtojai.

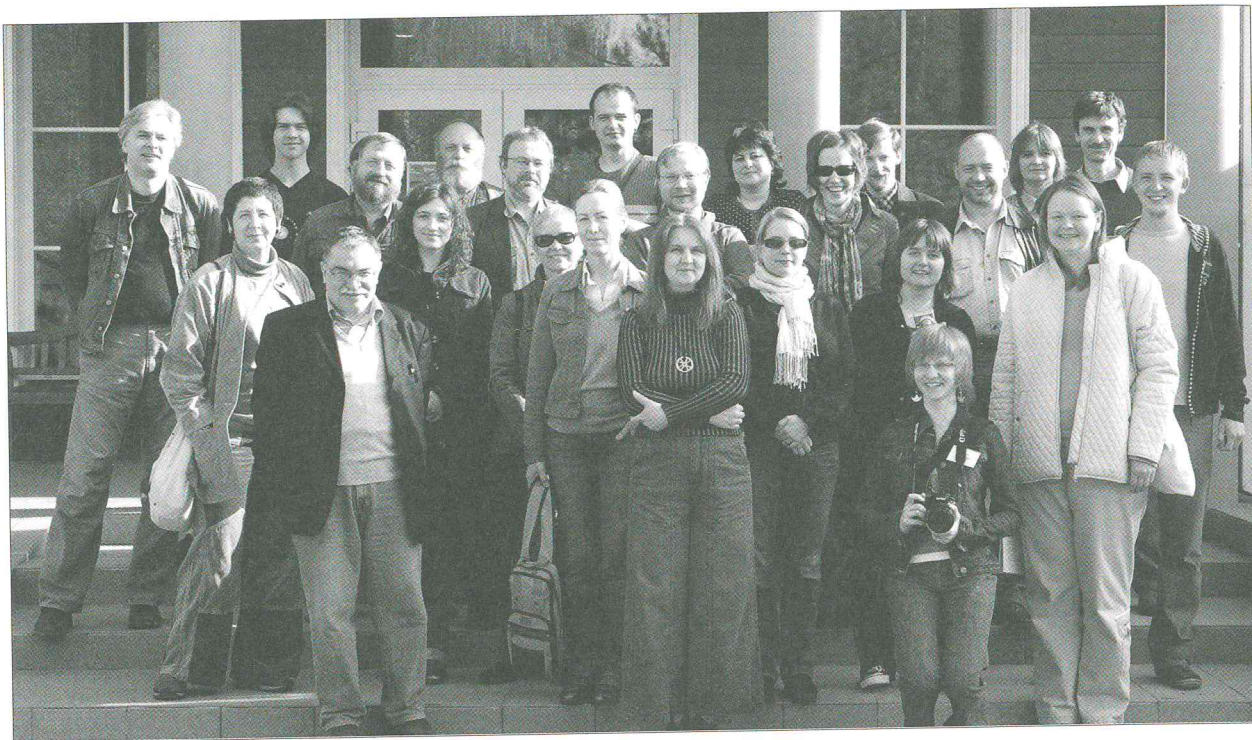
Geografinė 15 perskaiytų ir 2 stenduose parodytų pranešimų erdvė apėmė šiaurės, rytų ir pietų Baltijos jūros regiono dalis: Suomiją, Estiją, Rusiją, Latviją, Lietuvą, Baltarusiją, Lenkiją, Vokietiją. Sąvoka *natural holy places* konferencijos dalyvių buvo priimta kaip darbinė – plati ir apimanti visas gamtoje esančias, paprastai gamtinės prigimties šventas ir kulto vietas (uolas, akmenis, medžius, vandenį ir kt.). Bene seniausiam, akmenis ir bronzos amžiaus laikotarpiui atstovavo Suomijos teritorijoje esantys uolų raižiniai ir akmenys su duobutėmis, o jauniausiomis paminėtomis šventvietėmis laikytini lietuvių akmenys su smailiadugniais dubenimis.

Pranešimuose buvo atlikta pirminė šventviečių apžiūra jų tipologijos ir skaičiaus požiūriu, esamos šventviečių tyrimų padėties vertinimas, kai kurių vykdomų ir jau baigtų tyrimų projektų pri-

statymas. Tõnno Jonuks iš Estų literatūros muziejaus žodžiais tariant, nuostabą kelia tai, jog iš esmės vienodos ne tik per keletą šalių nusidriekusi senųjų šventviečių tradicijos, bet ir su jų šiuolaikiniais tyrinėjimais bei pažinimu susijusios problemos. Šie akivaizdūs sąlyčio taškai konferencijos dalyvius suvienijo diskusijoms apie terminus ir sąvokas, metodiką bei tyrimų rezultatų interpretavimą.

Su šventvietėmis susijusių archeologinių tyrimų problematika daugiau ar mažiau išsamiai paminėta daugelyje pranešimų. Kaip ir buvo galima tikėtis, viso regiono šventvietėms būdingi pavieniai, dažniausiai atsitiktinai rasti įvairių laikotarpių radiniai. Daugiausia klausimų kelia jų interpretavimas ir galimybė bent maža dalele atkurti praeities ritualų paveikslą. Antra vertus, buvo itin svarbu pamatyti senąsias šventvietes kaip nedalomą Baltijos regiono kultūrinių kraštovaizdžių elementą, glaudžiais ryšiais susijusį su gyvenamosiomis, laidojimo ir ūkinės veiklos vietomis. Matyti, jog senosios religijos ir krikščionybės sąveikos kiekviename kultūriniame regione turi tam tikrų lokalinių ypatumų, bet šiuo aspektu tyrinėjant šventviečių atsiradimą ir naudojimą svarbiausia yra tradicijų gajumas ir jų tęstinumas.

Folkloro duomenų naudojimas archeologiniams tyrimams buvo dar vienas svarbus konferencijos dalyvių pranešimų aspektas. Iš kelių pristatytų tyrimų projektų – naujų archeologinių paminklų paieškų šalia padavimais garsėjančių Estijos ežerų ir Pietryčių Latvijos ežerų, žvalgymų iš



Konferencijos Kernavėje dalyviai. I. Kaminskaitės nuotr.

oro – akivaizdžiai matyti archeologijos ir folkloro bendradarbiavimo svarba bei ateities perspektyva.

Konferencijos metu daug dėmesio skirta pažinčiai su Lietuvos šventvietėmis. Surengtos išvykos prie Kernavės ir netoli jos esančių Grabijolų archeologijos paminklų, ekskursijos į Vilniaus senamiestį (aplankant Kalnų parką ir Arkikatedros požemius), Vilniaus ir Širvintų rajonus (aplankant Ardiškio ažuolą ir pilkapius, Liukonių akmenis, Gelvonų akmenį su pėda, Pyplių Kupolio kalną,

Stavarygalos Alkupį ir Šventežerį, Kukaveičio giraitės vietą prie Gudulinės kaimo, Dūkštų ažuolyną).

Su edukacine programa konferencijos kultūrinėje dalyje dalyvavo kūrybinio folkloro grupė „Sedula“. Taip pat buvo demonstruojama Beatričės Laurinkutės instaliacija vandens tema „Šaltiniai baltų kultūroje“.

Matydami tarptautinio forumo svarbą ir naudą, 2009 m. gegužės mėn. šventviečių tyrinėtojai susitiks Turaidoje, Latvijoje.